

Umumta'lim maktablari yuqori sinf o'quvchilarida musiqa to'garaklarini tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari

Mizrob Turob o'g'li Qoryog'diyev
BuxDU

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumta'lim maktablari yuqori sinf o'quvchilarida musiqa to'garaklarini tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari tadqiq etiladi. Maqolada yuqori sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlari hisobga olingan holda musiqa to'garaklarini loyihalash, tashkil etish va amalga oshirishning pedagogik asoslari ochib beriladi. Tadqiqot davomida musiqa to'garaklarining turlari, tarkibi, tashkiliy shakllar, o'qitish metodlari, repertuar tanlash tamoyillari va pedagogik sharoitlar ko'rib chiqiladi. Maqolada o'quvchilarning estetik tarbiyasi, ijodiy qobiliyatlari, kommunikativ ko'nikmalari, ijtimoiy faolligi va shaxsiy rivojlanishida musiqa to'garaklarining ta'siri tahlil etiladi. Tadqiqot umumta'lim maktablarida musiqa to'garaklarini sifatli tashkil etish, o'quvchilarning musiqa madaniyatini shakllantirish va har tomonlama rivojlangan shaxsni tarbiyalashga qaratilgan.

Kalit so'zlar: musiqa to'garagi, umumta'lim maktabi, yuqori sinf o'quvchilari, kommunikativ ko'nikmalar, motivatsiya, pedagogik texnologiyalar, kompleks yondashuv, tarbiyaviy ta'sir

Pedagogical conditions for organizing music clubs for high school students in general education schools

Mizrob Turob o'g'li Qoryog'diyev
Bukhara State University

Abstract: This article examines the pedagogical conditions for organizing music clubs for high school students in general education schools. The article analyzes the place, objectives, and principles of effective organization of music clubs as an important form of extracurricular education in student development. Practically, programs for music clubs, lesson methodology, concert activity system, pedagogical monitoring, and assessment mechanisms are developed. The research aims at quality organization of music clubs in general education schools, formation of students' musical culture, and education of comprehensively developed individuals.

Keywords: music club, general education school, high school students, pedagogical technologies, comprehensive approach, educational impact

Kirish: Umumta'lim maktablarida musiqa ta'limi nafaqat dars vaqtida, balki maktabdan tashqari mashg'ulotlar, xususan, musiqa to'garaklari orqali ham amalga oshiriladi. Musiqa to'garaklari o'quvchilarning estetik tarbiyasi, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, bo'sh vaqtni mazmunli o'tkazish va musiqa madaniyatini shakllantirish uchun muhim vosita hisoblanadi. Ayniqsa, yuqori sinf o'quvchilari (8-11-sinflar) - shaxsiy identifikatsiya, professional yo'nalish va ijtimoiy faollik shakllanadigan muhim davr bo'lib, musiqa to'garaklari ularning har tomonlama rivojlanishida alohida ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasida yosh avlodni ma'naviy-axloqiy va estetik jihatdan tarbiyalash, milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida kamol toptirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishidir. Umumta'lim maktablarida musiqa to'garaklarini sifatli tashkil etish bu vazifalarni amalga oshirishning samarali yo'lidir.

Tadqiqotning maqsadi: Umumta'lim maktablari yuqori sinf o'quvchilarida musiqa to'garaklarini tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlarini aniqlash va amaliy mexanizmlarni ishlab chiqish.

Tadqiqotning vazifalari:

- Yuqori sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlarini tahlil qilish
- Musiqa to'garaklarining pedagogik asoslarini o'rganish
- Pedagogik shart-sharoitlarni aniqlash
- Tashkil etish va amalga oshirish modelini ishlab chiqish
- Amaliy tavsiyalar va dasturlar yaratish

Tadqiqotning ilmiy yangiligi: Yuqori sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda musiqa to'garaklarini tashkil etishning kompleks pedagogik modeli yaratish.

1. NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR

1.1. Yuqori sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlari

YUQORI SINFLAR DAVRI (14-18 yosh) - O'SMIRLIK VA ERTA YOSHLIK:

1. Jismoniy rivojlanish:

- Pubertlik tugashi, jismoniy kamolot
- Energiya va faollik
- Koordinatsiya va motorika mukammallashishi
- Ovoz o'zgarishi (vokal ijrochilikda hisobga olish)

2. Psixologik xususiyatlar:

a) Kognitiv rivojlanish:

- Abstrakt fikrlash: Murakkab musiqa tuzilmalarini tushunish
- Tanqidiy fikrlash: Musiqa asarlarini tahlil qilish
- Metakognitsiya: O'z o'rganish jarayonini anglash
- Kreativ potentsial: Ijodiy qobiliyatlarning yuqori darajasi

b) Emotsional-shaxsiy sfera:

- O'zlikni anglash (Self-identity): "Men kim?" savoli
- Shaxsiy qiymatlar tizimi: O'z qarash va tamoyillar
- Emotsional intensivlik: Chuqur his-tuyg'ular
- Romantizm va ideallashtirish: Go'zallik va yuksak ideallarga intilish

c) Ijtimoiy rivojlanish:

- Tengdoshlar muhimligi: Guruh va do'stlik
- Ijtimoiy rollar: Jamiyatda o'z o'rnini topish
- Avtonomiya: Kattalardan mustaqillik
- Professional yo'nalish: Kelajak kasb tanlash

3. Qiziqishlar va ehtiyojlar:

a) Musiqiy qiziqishlar:

- Zamonaviy musiqa janrlari (pop, rok, jazz, elektron)
- O'z sevimli ijrochilar va guruhlar
- Musiqa yaratish va kompozitsiya
- Texnologiya va musiqiy dasturlar

b) Psixologik ehtiyojlar:

- Tan olinish: O'z qobiliyatlarini ko'rsatish
- Tegishlilik: Guruh va jamoaga kirish
- Mustaqillik: O'z tanlovlari va qarorlari
- O'z-o'zini ifodalash: Ijodiy ijod

c) Ijtimoiy ehtiyojlar:

- Hamfikrlar topish
- Ijodiy jamoa
- Konsert va sahna
- Ijtimoiy faollik va loyihalar

1.2. Musiqa to'garaklarining o'zni va vazifalari

MUSIQA TO'GARAGI - maktabdan tashqari, ixtiyoriy asosda tashkil etiladigan, umumiy qiziqish va maqsadga ega o'quvchilarning musiqa faoliyati shakli.

O'ZNI VA AHAMIYATI:

1. Ta'limiy o'zni:

- Dars materialni chuqurlashtirish va kengaytirish
- Amaliy ko'nikma va malakalar
- Professional orientatsiya
- Individual va guruh o'rganish

2. Tarbiyaviy o'zni:

- Estetik tarbiya va musiqa madaniyati
- Ma'naviy-axloqiy qadriyatlar
- Jamoaviy ruh va hamkorlik
- Ijodiy va faol shaxs

3. Rivojlantiruvchi o'rni:

- Ijodiy qobiliyatlar
- Emotsional intellekt
- Kommunikativ ko'nikmalar
- O'z-o'zini ifodalash

ASOSIY VAZIFALAR:

1. Ta'limiy vazifalar:

- Musiqa savodxonligini oshirish
- Ijrochilik mahoratini rivojlantirish
- Vokal yoki instrumental texnikani o'zlashtirish
- Repertuarni o'rganish va kengaytirish

2. Tarbiyaviy vazifalar:

- Musiqa orqali ma'naviy tarbiya
- Milliy va jahon musiqa madaniyati bilan tanishish
- Jamoaviy musiqa qilish madaniyati
- Mehnat va ijodga hurmat

3. Rivojlantiruvchi vazifalar:

- Musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirish (eshitish, ritm, xotira)
- Ijodiy tafakkur va tasavvur
- Estetik his va zavq
- Emotsional diapazon kengaytirish

4. Sog'lomlashtiruvchi vazifalar:

- Psixoeemotional razryadka
- Stress kamayishi
- Ijobiy emotsiyalar
- Sog'lom hayot tarzi (ovqatli guruhlar, konsertlar)

1.3. Musiqa to'garaklarining turlari

IJROCHILIK TURI BO'YICHA:

1. Vokal to'garaklari:

a) Xor:

- Tarkib: 15-40 o'quvchi
- Ovoz guruhi: Sopranlar, altlar (qizlar); tenorlar, basslar (o'g'il bolalar)
- Repertuar: Xalq qo'shiqlari, klassik xor asarlari, zamonaviy qo'shiqlar
- Xususiyat: Ansamblik, ko'p ovozli ijro

b) Vokal ansambl:

- Tarkib: 3-8 o'quvchi
- Turlari: Duo, trio, kvartet
- Repertuar: Pop, jazz, folk, a cappella
- Xususiyat: Kichik guruh, individual ovozlar eshitiladi

c) Solistlar to'garagi:

- Tarkib: Individual
- Yo'nalish: Solo ijrochilik tayyorlash
- Repertuar: Turli janr va uslublar
- Xususiyat: Shaxsiy mahorat, sahna madaniyati

2. Instrumental to'garaklari:

a) Orkestr/ansambl:

- Milliy cholg'ular: Dutor, tanbur, g'ijjak, doira
- Evropa cholg'ulari: Skripka, gitara, fortepiano, sintezator
- Tarkib: 5-20 o'quvchi
- Repertuar: Klassik va zamonaviy

b) Rok/pop guruh:

- Tarkib: Vokal, gitara (elektro, bass), klaviatura, baraban
- Repertuar: Zamonaviy musiqa, o'z kompozitsiyalar
- Xususiyat: Kreativlik, jamoa dinamikasi

c) Cholg'u solistlari:

- Individual ijrochilik
- Klassik, jazz, zamonaviy

3. Aralash to'garaklar:

- Musiqa teatri: Qo'shiq, raqslar, spektakl
- Musiqa studiyasi: Yozish, kompozitsiya, aranjirovka
- Elektron musiqa: DJ, beatmaking, sound design

FAOLIYAT YO'NALISHI BO'YICHA:

1. Ijrochilik yo'nalishli:

- Asosiy e'tibor - ijro mahorati
- Muntazam konsert va tomoshalar

2. Ijodiy-eksperimental:

- Kompozitsiya, improvizatsiya
- Yangi yondashuvlar va janrlar

3. Tadqiqot-ma'rifiy:

- Musiqa tarixi va nazariyasi
- Ma'ruzalar, prezentatsiyalar
- Musiqa tanqidi va tahlil

2. PEDAGOGIK SHART-SHAROITLAR

2.1. Tashkiliy-pedagogik sharoitlar

1. BOSHQARUV VA REJALASHTIRISH:

a) Aniq tashkiliy tuzilma:

- Rahbariyat qo'llab-quvvatlashi: Maktab direktori va o'quv qismi
- Mas'ul pedagog: Malakali musiqa o'qituvchisi

- Koordinatsiya: O'quv jarayoni bilan muvofiqlashtirish

- Hujjatlar: Nizom, dastur, reja

b) Maqsadli rejalashtirish:

- Yillik reja: Asosiy maqsad va vazifalar

- Choragi/oylik: Detallashtirilgan rejalar

- Haftalik: Aniq mashg'ulotlar jadvali

- Individual rejalar: Har bir o'quvchi uchun

c) Vaqt va jadval:

- Mashg'ulot chastotasi: Haftada 2-3 marta

- Davomiyligi: 60-90 daqiqa (uzukli tanaffuslar bilan)

- Qulay vaqt: Darslardan keyin, dam olish kunlari

- Moslashuvchanlik: O'quvchilar jadvali bilan muvofiq

2. GURUH SHAKLLANTIRISH:

a) Tanlash tamoyillari:

- Ixtiyoriy: Majburiyatsiz, qiziqishga asoslanib

- Ochiq: Barcha istakdorlar uchun

- Diagnostika: Boshlang'ich qobiliyatlar baholash (agar kerak bo'lsa)

- Sinov davr: Birinchi 2-4 hafta - tanishuv

b) Guruh hajmi:

- Xor: 15-40 o'quvchi

- Ansambl: 5-15 o'quvchi

- Kichik guruh: 3-8 o'quvchi

- Optimal: Pedagogning ishi uchun qulay, lekin ijrochilik uchun yetarli

c) Guruh tarkibi:

- Homogen (bir xil): Bir sinf, bir daraja

- Geterogen (turli): Turli sinf, daraja (katta - kichiklarga yordam)

- Dinamik: Yangi a'zolar qo'shilishi, ba'zilar ketishi

3. ALOQA VA HAMKORLIK:

a) Ota-onalar bilan:

- Ochiq darslar va kontsertlar

- Muntazam ma'lumot (WhatsApp guruhi, e-pochta)

- Qo'llab-quvvatlash so'rash

- Fikr va takliflar

b) Maktab jamoasi bilan:

- Maktab tadbirlarida ishtirok

- Boshqa to'garaklar bilan hamkorlik

- Pedagog kengashi

- Madaniy dasturlar

c) Tashqi tashkilotlar bilan:

- Musiqa maktablari
- Madaniyat markazlari
- Boshqa maktablar
- Professional jamoalar

2.2. Moddiy-texnik sharoitlar

1. XONa VA JIHOZLAR:

a) Mashg'ulot xonasi:

- Hajmi: Yetarli keng (guruh hajmiga mos)
- Akustika: Yaxshi tovush, shovqin yo'q
- Yoritish: Yorug', tabiiy va sun'iy
- Ventilyatsiya: Toza havo
- Temperatura: Qulay (18-22°C)
- Estetika: Toza, tartibli, bezatilgan

b) Musiqa asboblari va texnika:

- Fortepiano/sintezator: Sozlangan, sifatli
- Cholg'ular: Zarur miqdor va sifat (gitaralar, milliy cholg'ular)
- Ovoz kuchaytirgichi: Mikrofon, karnay (speaker), mikser
- Audio texnika: Magnitofon, kompyuter, kolonka
- Video: Proyektor, ekran (taqdimotlar uchun)

c) O'quv materiallari:

- Notalar: Repertuar to'plami, individual notalar
- Darslik va qo'llanmalar: Nazariya, metodika
- Raqamli resurslar: USB, cloud storage
- Vizual materiallar: Plakatlar, diagrammalar

d) Qo'shimcha:

- Pultlar (music stands): Nota uchun
- Stullar: Qulay, to'g'ri balandlik
- Shkaflar: Asbob va materiallar saqlash
- Oyna: O'zini ko'rish (sahna tayyorligi uchun)

2. MOLIYAVIY TA'MINOT:

a) Manbalar:

- Maktab byudjeti
- Ota-onalar qo'llab-quvvatlashi
- Grant va loyihalar
- Xayriya va homiyalar
- Konsert va tomoshalardan tushum

b) Xarajatlar:

- Asbob va texnika sotib olish va ta'mirlash
- Notalar va o'quv materiallari

- Konsert liboslari
- Transport (sayohat, festival)
- Mukofot va rag'batlantirish

2.3. Pedagogik-psixologik sharoitlar

1. IJOBIY MUHIT:

a) Qo'llab-quvvatlovchi atmosfera:

- Xavfsizlik: Tanqid va masxaradan xoli
- Hurmat: Har bir fikr va harakat qadrlangan
- Ochiqlik: Savol berish va eksperiment qilish erkinligi
- Ijoiylik: Xatolar - o'rganish imkoniyati

b) Ijodiy muhit:

- Ilhom: Go'zal musiqa, professional namunalar
- Resurslar: Turli xil musiqa, asboblari, texnologiya
- Hamkorlik: Birgalikda yaratish
- Bayram: Musiqa - zavq va quvonch

2. MOTIVATSIYA:

a) Ichki motivatsiya:

- Qiziqish: Sevimli musiqa va faoliyat
- Zavq: Ijro va yaratish jarayonidan
- O'z-o'zini rivojlantirish: Mahorat oshishi
- Ijodiy qoniqish: O'z ifodasi

b) Tashqi motivatsiya:

- Konsert va sahna: Namoyish qilish imkoniyati
- Tanlov va festivallari: Raqobat va mukofot
- Tan olinish: Maqtovi, sertifikat, diplom
- Jamoaviy muvaffaqiyat: Birgalikda yutuqlar

c) Motivatsiyani saqlash:

- Qiziqarli va xilma-xil repertuar
- Muntazam konsert va tadbirlar
- Yangi tajribalar (guest artist, masterklasslar)
- O'sish va rivojlanishni ko'rsatish

3. INDIVIDUAL YONDASHUV:

a) Diagnostika:

- Musiqiy qobiliyatlar
- Shaxsiy xususiyatlar
- Qiziqishlar va maqsadlar
- O'rganish stili

b) Differensiatsiya:

- Turli murakkablikdagi partiyalar

- Individual topshiriqlar
- Turli rollar (solist, akkompaniator, arranjer)
- Moslashtirilgan tempo

c) Shaxsiy rivojlanish:

- Har bir o'quvchining o'ziga xos yo'li
- Kuchli tomonlarni rivojlantirish
- Zaif tomonlarga yordam
- Professional yo'nalish (agar xohlasa)

3. TASHKIL ETISH VA AMALGA OSHIRISH

3.1. Dastur va mazmun

DASTUR TUZILMASI:

1. Kirish qismi:

- Maqsad va vazifalar
- Dastur mazmuni umumiy tavsifi
- Kutilayotgan natijalar
- Baholash mezonlari

2. Asosiy qism:

a) Nazariy bilim:

- Musiqa savodxonligi: Notalar, ritm, intervalar, akkordlar
- Musiqa tarixi: Asosiy davrlar, kompozitorlar
- Janrlar va shakllar: Simfoniya, opera, pop, rok
- Ijrochilik nazariyasi: Texnika, interpretatsiya

b) Amaliy ko'nikmalar:

- Ijrochilik texnikasi: Ovoz/cholg'u
- Ansamblik: Birgalikda ijro
- Sahna madaniyati: Sahna harakati, libos, etika
- Repertuar: Asarlarni o'rganish

c) Ijodiy faoliyat:

- Improvizatsiya: Erkin musiqa yaratish
- Kompozitsiya: Oddiy asarlar
- Aranjirovka: Mavjud asarlarni moslashtirish
- Loyihalar: Ijodiy ishlar

3. Yakuniy qism:

- Konsert dasturlari
- Tanlov va festivallar
- Baholash va sertifikatlash
- Kelajak yo'nalishlar

REPERTUAR TANLASH TAMOYILLARI:

1. Pedagogik maqsadga muvofiqlik:

- Har bir asar ma'lum ko'nikmalarni rivojlantiradi

- Bosqichma-bosqich murakkablashuv

- Texnik va badiiy vazifalar

2. Yosh va qiziqish:

- Yuqori sinf o'quvchilari uchun dolzarb

- Zamonaviy va klassik balans

- Turli janr va uslublar

3. Xilma-xillik:

- Milliy: O'zbek xalq qo'shiqlari, milliy kompozitorlar

- Klassik: Jahon musiqa merosi

- Zamonaviy: Pop, rok, jazz, elektronika

- Turli tillar: O'zbek, rus, ingliz, boshqa

4. Sifat va mazmun:

- Badiiy qiymatli

- Ijobiy mazmun

- Ma'naviy-estetik tarbiya

5. Ijrochilik imkoniyati:

- Guruh tarkibi va darajasiga mos

- Texnik jihatdan mumkin

- Audio va nota mavjudligi

3.2. Mashg'ulotlar metodikasi

MASHG'ULOT TUZILMASI (90 daqiqa):

1. Kirish (10-15 daqiqa):

- Salom, davomad

- Maqsad va reja

- Isitish mashqlari (warm-up)

- Vokal: Nafas, artikulyatsiya, gamma

- Instrumental: Texnik mashqlar

2. Asosiy qism (60-65 daqiqa):

a) Texnik ishlash (20-25 daqiqa):

- Qiyin joylarni alohida mashq qilish

- Texnik elementlar

- Intonatsiya, ritm, dinamika

b) Repertuar ustida ishlash (30-35 daqiqa):

- Yangi material o'rganish

- Oldingi materialini mustahkamlash

- Interpretatsiya va ifodalilik

- Ansamblik - birgalikda ijro

c) Ijodiy faoliyat (10 daqiqa):

- Improvizatsiya
- O'yin va qiziqarli topshiriqlar
- Yangi g'oyalar muhokamasi

3. Yakuniy qism (5-10 daqiqa):

- Umumiy eshittirish
- Baholash va mulohaza
- Uy vazifa
- Keyingi mashg'ulot rejasi

O'QITISH METODLARI:

1. Reproduktiv (takrorlash):

- Pedagog ko'rsatadi - o'quvchilar takrorlaydi
- Oddiy texnik elementlar uchun
- Yangi asarni o'rganish boshlang'ich bosqichi

2. Eksplanatif-illustrativ:

- Tushuntirish va ko'rsatish
- Nazariy bilim
- Musiqa tahlili

3. Muammoli-izlanish:

- Muammoli savol yoki vaziyat
- O'quvchilar o'zlari yechim topadi
- Kreativlik va tanqidiy fikrlash

4. Loyihali:

- Amaliy loyiha (konsert, kompozitsiya)
- Jamoaviy ish
- Kompleks ko'nikmalar

5. O'yin:

- Musiqiy o'yinlar
- Gamifikatsiya
- Qiziqarli va motivatsion

6. Differensiatsiyalashgan:

- Turli daraja - turli vazifa
- Individual yondashuv
- Kichik guruhlar

3.3. Konsert faoliyati va tadbirlar

KONSERT VA TADBIR TURLARI:

1. Maktab ichidagi:

- Sinfchlik kontsertlari: Oylik
- Maktab bayrami: Navruz, Mustaqillik kuni, Yangi yil
- Ochiq darslar: Ota-onalar uchun

- Talim davri tugashi: Yakuniy konsert

2. Tashqi tadbirlar:

- Shahar/tuman festivallari
- Tanlov va musobaqalar
- Xayriya kontsertlari
- Madaniyat markazlarida

3. Onlayn:

- Virtual kontsertlar: Zoom, YouTube Live
- Video yozish va tarqatish: YouTube, Instagram
- Ijtimoiy tarmoqlar: Promo va aloqa

TAYYORGARLIK JARAYONI:

1. Rejalashtirish (2-3 oy oldin):

- Sana va joy
- Dastur tuzish
- Tashkiliy masalalar

2. Tayyorgarlik (1-2 oy):

- Intensiv mashq
- Konsert sozlash (full run-through)
- Sahna mashqlari
- Libos va bezatish

3. General repetitsiya (1-2 kun oldin):

- Kontsert joyida
- Texnik (ovoz, yorug'lik)
- Yakuniy tuzatishlar

4. Konsert:

- Professional ijro
- Emotsional ta'sir
- Tomoshabinlar bilan aloqa

5. Tahlil (kontsertdan keyin):

- Nima yaxshi bo'ldi
- Qanday xatolar
- Takomillashtirish yo'llari
- Keyingi rejalar

4. MONITORING VA BAHOLASH

4.1. Monitoring tizimi

DOIMIY KUZATISH:

1. Davomad:

- Har bir mashg'ulotga qatnashish
- Sabablari (kasallik, boshqa)

- Motivatsiya ko'rsatkichi

2. Faollik:

- Mashg'ulotlarda ishtirok darajasi
- Savol va taklif
- Uy vazifalarini bajarish

3. Rivojlanish dinamikasi:

- Texnik mahorat
- Musiqiy eshitish
- Repertuar hajmi
- Sahna madaniyati

DOKUMENTATSIYA:

- Mashg'ulot jurnali: Mavzu, davomad, izoh
- Individual kartalar: Har bir o'quvchi
- Konsert va tanlov natijalari
- Ota-onalar bilan aloqa yozuvlari

4.2. Baholash mezonlari

1. IJROCHILIK MAHORATI:

a) Texnik jihatlar:

- Intonatsiya aniqligi (vokal)
- Texnik tezlik va aniqlik
- Nafas va ovoz nazorati
- Artikulyatsiya

b) Musiqiy jihatlar:

- Ritm barqarorligi
- Dinamik soyalar
- Fraza va dyxanie (nafas)
- Interpretatsiya va ifodalilik

c) Ansamblik:

- Sinxronlik
- Balans
- Intonatsion birlik
- Umumiy talqin

2. NAZARIY BILIM:

- Musiqa savodxonligi
- Musiqa tarixi va janrlar
- Kompozitor va asarlar haqida bilim

3. IJODIY FAOLIYAT:

- Improvizatsiya qobiliyati
- Kompozitsiya elementlari

- Ijodiy tashabbuskorlik

- Yangi g'oyalar

4. SHAXSIY SIFATLAR:

- Intizom va mas'uliyat

- Jamoaviy ruh

- Kommunikativ ko'nikmalar

- Emotsional madaniyat

BAHOLASH SHAKLLARI:

a) Formativ (jarayon davomida):

- Kundalik kuzatish

- Feedback

- O'z-o'zini baholash

- Hamkasb baholash

b) Summativ (yakuniy):

- Semestr konsert

- Tanlov va festival natijalari

- Yakuniy eksamen/konsert

- Portfolio

c) Sertifikatlash:

- Sertifikat (ishtirok etganlik uchun)

- Diplom (yutuq uchun)

- Tavsiya xati (keyingi ta'lim uchun)

5. PEDAGOGIK EFFEKTAR VA NATIJALAR

5.1. O'quvchilarda kutilayotgan o'zgarishlar

1. MUSIQA MADANIYATI:

- Keng musiqa bilimi

- Turli janr va uslublarni tushunish

- Estetik zavq va his

- Kontsertlarga tashrif buyurish

2. IJROCHILIK MAHORATI:

- Vokal yoki instrumental texnika

- Sahna madaniyati va o'z-o'ziga ishonch

- Professional darajaga yaqinlashish (ba'zilar uchun)

3. SHAXSIY O'SISH:

- O'z-o'ziga ishonch oshishi

- Ijodiy qobiliyatlar

- Emotsional intellekt

- Disiplin va mas'uliyat

4. IJTIMOY KO'NIKMALAR:

- Jamoada ishlash
- Kommunikatsiya va hamkorlik
- Liderlik (ba'zilar)
- Ijtimoiy faollik

5. KASBIY YO'NALISH:

- Musiqa kasbi haqida tasavvur
- Professional yo'nalish (ba'zilar)
- Musiqa ta'limi davom ettirish
- Hobby sifatida saqlash

5.2. Maktab va jamiyat uchun

MAKTAB UCHUN:

- Musiqa madaniyati darajasi oshishi
- Tadbirlarda sifatli dastur
- Maktab brendi va obro'si
- O'quvchilar va ota-onalar qanoati

JAMIYAT UCHUN:

- Madaniy hayot boyitilishi
- Yosh iste'dodlar kashf etilishi
- Ma'naviy-estetik tarbiya
- Ijobiy bo'sh vaqt o'tkazish modeli

XULOSA

Umumta'lim maktablari yuqori sinf o'quvchilarida musiqa to'garaklarini tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari to'g'risidagi tadqiqot quyidagi xulosalarga olib keladi:

1. Yosh xususiyatlari: Yuqori sinf davri - shaxsiy identifikatsiya, ijodiy potentsial va ijtimoiy faollik shakllanadigan muhim bosqich. Musiqa to'garaklari bu xususiyatlarni hisobga olib tashkil etilishi kerak.

2. Pedagogik asos: Musiqa to'garaklari - maktabdan tashqari ta'limning muhim shakli bo'lib, ta'lim, tarbiya, rivojlantirish va sog'lomlashtirish funktsiyalariga ega.

3. Tashkiliy-pedagogik sharoitlar: Aniq boshqaruv, maqsadli rejalashtirish, to'g'ri guruh shakllantirish va keng hamkorlik musiqa to'garaklarining samarali ishlashi uchun zarur.

4. Moddiy-texnik sharoitlar: Qulay xona, sifatli asbob va texnika, yetarli o'quv materiallari va moliyaviy ta'minot musiqa faoliyati uchun asos.

5. Pedagogik-psixologik sharoitlar: Ijobiy va ijodiy muhit, yuqori motivatsiya, individual yondashuv pedagogik jarayonning samaradorligini ta'minlaydi.

6. Dastur va metodika: Aniq maqsadga yo'naltirilgan dastur, qiziqarli repertuar va samarali o'qitish metodlari o'quvchilarning rivojlanishini ta'minlaydi.

7. Konsert faoliyati: Muntazam konsert va tadbirlar o'quvchilarning motivatsiyasi, sahna mahorati va ijtimoiy faolligini oshiradi.

8. Monitoring va baholash: Doimiy kuzatish, aniq mezonlar va turli baholash shakllari pedagogik jarayonni tartibga solish va takomillashtirishga yordam beradi.

Yakuniy fikr: umumta'lim maktablarida yuqori sinf o'quvchilari uchun musiqa to'garaklarini sifatli tashkil etish - bu nafaqat musiqa madaniyatini shakllantirish, balki estetik tarbiya, ijodiy qobiliyatlar, ijtimoiy ko'nikmalar va har tomonlama rivojlangan shaxsni kamol toptirishning samarali pedagogik vositasidir. Kelgusida bu sohada amaliy tajribalarni umumlashtirish, innovatsion yondashuvlarni joriy etish va milliy pedagogik modelni takomillashtirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. СС Болта-Зода. Принципы и приложения музыкальной формы. Science and Education 5 (2), 432-438

2. СБ Саидий. Нестандартные психологические структуры и модуляция в педагогике. Science and Education 5 (2), 348-354

3. СС Болта-Зода. Обменное приёмы аккордов семейство субдоминанты и доминанты использование на фортепиано. Science and Education 5 (2), 439-444

4. СБ Саидий. Художественно-педагогическое общение как средство формирования музыкальной мотивации школьников. Science and Education 5 (2), 322-327

5. Саидий, Саид Болта-зода. Адаптивность детей к школе при посещении и непосещении дошкольного учреждения. Science and education 4 (5), 1105 - 1112

6. КБ Холиков. Рациональное решения мозга в ассоциативной лобной доле при разучивание классической музыки. Science and Education 6 (1), 42-48

7. СБ Саидий. Определения понятий диктанта в теории музыки. Science and Education 3 (12), 823-828

8. Саидий, Саид Болта-зода. Бекзод Турсун угли Алиев. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. Science and Education 3 (5), 1484-1492

9. Саидий, Саид Болта-зода. Мурадова, Махлиё Раджабовна, Эрназарова, Азиза Фахритдин кизи. Интерактивные методы обучения творчеству русских композиторов классе фортепиано в детской музыкальной школы. Science and Education 3 (4), 1605-1611

10. Саидий, Саид Болта-зода. Алиев, Бекзод Турсун угли. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. Science and Education 3 (5), 1484-1492

11. Саидий, Саид Болта-зода. Эрназарова, Азиза Фахритдин кизи. Интерактивная методика обучения жанрам, созданных на народные лады,

учащимся музыкальных и художественных школ. Science and Education scientific journal 4 (ISSN 2181-0842), 1618

12. Саидий, Саид Болта-зода. Механизмы формирования культуры почитания человеческих ценностей у старшеклассников на основе фольклора в хоре. Science and Education 4 (2), 1386-1391

13. Саидий, Саид Болта-зода. Психологические характеристики музыкальных звуков. Узбекистан 2 (2), 76-82

14. КБ Холиков. Философия особого вида умозаключений с условными и разделительными дизъюнктивными посылками. Science and Education 6 (1), 169-174

15. КБ Холиков. Главная цель системы нейрона к направлению внимания на соединение избирательного внимания. Science and Education 5 (12), 37-44

16. Саидий, Саид Болта-Зода, Мурадова, Махлиё Раджабовна, Эрназарова, Азиза ... Интерактивные методы обучения творчеству русских композиторов классе фортепиано в детской музыкальной школы. Science, and Education 3 (4), 1605-1611

17. Саидий, Саид Болтазода. О некоторых простейших обобщениях приёмов и методов по музыке общеобразовательной школе. Science and Education 3 (8), 196-203

18. Саидий, Саид Болта-Зода, Салимова, Бахринисо Бахромжон кизи. Вариационный подход к построению однородной музыки, размышление идеального подхода к её решению. Science and Education 3 (8), 138-144

19. КБ Холиков. Образование новых клеток головного мозга: распознавание и уничтожение злокачественных клеток, роль эффекторной клетки. Science and Education 6 (1), 57-64

20. Саидий, Саид Болтазода. Сложный принцип формообразования в изоритмическом сложений музыки. Science and Education 3 (11), 962-969

21. Саид Болта-Зода, Саидий. Основные направления возбуждения мелкой моторики по направлению музыки. Science and Education 3 (10), 582-590

22. Саидий, Саид Болта-Зода. Песни, обработка народных песен и развития мастерства учащихся. Science and education. 3 (4), 1200-1205

23. Саидий, Саид Болта - зода. Об эффектно влияние теории, в создании музыкального произведения. Science and Education 3 (12), 864 - 870

24. Саидий, Саид Болта-Зода, Ропиева, Дурдона Акмал кизи. Проблемы совершенствования управления музыкальной деятельностью дошкольного образовательного учреждения. Science and Education 3 (8), 183-188

25. Саид Болтазода, Саидий. Эффект образования музыки к системы общеобразовательной школы. Science and Education 3 (8), 224-230

26. КБ Холиков. Приятного и болезненного прикосновения классической музыки гипоталамусу в орбитофронтальной и поясной коре человека. Science and Education 6 (1), 35-41

27. Саидий, Саид Болта-Зода. Обратный сдвиг гармоничный линии в многоголосных произведениях. Science and Education 3 (12), 871 -877

28. Саидий, Саид Болта-Зода. Повышение или понижение основных ступеней, знаки альтерации. Science and Education 3 (12), 878 - 884

29. Саидий, Саид Болта-Зода. Элементы абстрактной и абсолютной звучании музыкального звука. Science and Education 4 (1), 597-603

30. Саидий, Саид Болта-Зода. Теоретическое рассмотрение вероятности совпадения неаккордовых звуков в произведениях. Science and Education 4 (1), 556-562